

Πρόλογος

ΣΤΗ ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ μπορείς να αγοράσεις τα πάντα με παράδοση κατ' οίκον. Αυτή τουλάχιστον είναι η αρχή με βάση την οποία λειτουργώ. Είμαστε στη μέση του καλοκαιριού, στη μέση της ζωής μου. Βρίσκομαι σε ένα κατά τα άλλα εγκαταλειμμένο διαμέρισμα στη Δυτική 16η Οδό, ακούω το ήρεμο βουητό του ψυγείου στο διπλανό δωμάτιο και, παρότι περιέχει μόνο ένα μεσοζωικό πακετάκι βούτυρο που άφησαν πίσω τους οι οικοδεσπότες μου όταν έφυγαν για την παραλία, σε σαράντα λεπτά μπορώ να φάω σχεδόν ό,τι θέλω. Όταν ήμουν νέος – ή, μάλλον, νεότερος – μπορούσες να παραγγείλεις ακόμη και ναρκωτικά. Υπήρχαν διαφημιστικά φυλλάδια με έναν τηλεφωνικό αριθμό που άρχιζε από 212 και τυπωμένες τις λέξεις *παράδοση κατ' οίκον* ή, τις πιο πολλές φορές, κάτι μαλακίες για θεραπευτικό μασάζ. Δεν μπορώ να πιστέψω ότι τα είχα ξεχάσει.

Αλλά βέβαια η πόλη έχει αλλάξει πια, ή οι άνθρωποι θέλουν άλλα πράγματα. Οι θάμνοι που έκρυβαν τις συναλλαγές χέρι με χέρι στην πλατεία Γιούνιον έχουν χαθεί, όπως και τα τηλέφωνα με κερματοδέκτη που χρησιμοποιούσες για να τηλεφωνήσεις στον ντίλερ σου. Χθες το απόγευμα, όταν πήγα ως εκεί με τα πόδια για να κάνω ένα διάλειμμα, σύγχρονοι χορευτές έδιναν παράσταση σε αργή κίνηση κάτω από τα αναζωογονημένα δέντρα. Οικογένειες κάθονταν πειθαρχημένα πάνω σε κουβέρτες, μέσα σε ένα φως που είχε το χρώμα του κρασιού. Είναι κάτι που το βλέπω συνεχώς παντού, δημόσια τέχνη που είναι δύσκολο να την ξεχωρίσεις από τη δημόσια ζωή, αυτοκίνητα βαμμένα πουά που αργοκυλούν στην Κανάλ, πάγκοι εφημεριδοπωλών τυλιγμένοι με κορδέλα, σαν δώρα. Λες και τα ίδια τα όνειρα μπορούν να απλωθούν μπροστά σου σαν επιλογές στο μενού των διαθέσιμων εμπειριών. Κατά περιεργο τρόπο όμως, το μόνο που πετυχαίνει τελικά αυτή η ορθολογική οργάνωση και της τελευταίας επιθυμίας σου, αυτή η περίσσεια της σημερινής αφθονίας της πόλης, είναι να σου θυμίζει ότι αυτό που πραγματικά λαχταράς είναι κάτι που δεν πρόκειται να το βρεις *εκεί έξω*.

Αυτό που λαχταρώ εγώ προσωπικά από τη στιγμή που έφτασα εδώ, έξι βδομάδες πριν, είναι μια συγκεκριμένη αίσθηση μέσα στο κεφάλι μου. Τότε δεν μπορούσα να την εκφράσω με λόγια, αλλά τώρα νομίζω πως μοιάζει

με την αίσθηση ότι τα πράγματα μπορούν ακόμα να αλλάξουν ανά πάσα στιγμή.

Ήμουν παιδί της πόλης κάποτε – πηδούσα πάνω από τις μπάρες του μετρό, βουτούσα στους κάδους των σκουπιδιών, καθόμουν στις στέγες σπιτιών στο κέντρο – κι αυτή η αίσθηση ήταν η θεμέλια νότα της ζωής μου. Τώρα νιώθω έτσι, όταν νιώθω, μόνο σε στιγμιαίες αναλαμπές. Πάντως έχω συμφωνήσει να προσέχω αυτό το διαμέρισμα μέχρι το Σεπτέμβρη, ελπίζοντας πως δεν θα χρειαστεί να μείνω περισσότερο. Το σχήμα του θυμίζει τουβλάκια από κάποιο πρωτόγονο βιντεοπαιχνίδι: μπροστά είναι μια μικρή κρεβατοκάμαρα και το σαλόνι, μετά η τραπεζαρία και η μεγάλη κρεβατοκάμαρα, και η κουζίνα βγαίνει από πίσω, σαν ουρά. Καθώς παλεύω στην τραπεζαρία με αυτές τις εισαγωγικές παρατηρήσεις, το μισόφωτο σκουραίνει έξω από τα ψηλά παράθυρα κάνοντας τα τασάκια και τα έγγραφα που είναι στοιβαγμένα μπροστά μου να μοιάζουν σαν να ανήκουν σε κάποιον άλλο.

Το αγαπημένο μου σημείο όμως, με διαφορά, είναι πίσω, μετά την κουζίνα και έξω από μια πλαϊνή πόρτα – μια βεράντα στηριγμένη σε στύλους τόσο ψηλούς, που θα 'λεγες πως βρίσκεσαι στο Ναντάκετ. Δοκάρια βαμμένα πράσινα, σαν παγκάκια σε πάρκο, και από κάτω ένα χαλί από τα φύλλα δύο ψηλόλιγων γκίνγκο. «Προαύλιο» είναι η λέξη που μου 'ρχεται συνεχώς να χρησιμοποιήσω, αν και θα ταίριαζε επίσης η λέξη «αεραγωγός»· οι ψηλές πολυκατοικίες κλείνουν ολόγυρα το χώρο, έτσι που δεν μπορεί να τον προσεγγίσει κανένας άλλος. Τα λευκά τούβλα απέναντι ξεφτίζουν και, τα απογεύματα που είμαι έτοιμος να παρατήσω εντελώς το έργο μου, βγαίνω και κοιτάζω το φως να ανεβαίνει και να μαλακώνει καθώς ο ήλιος πέφτει σε έναν ακόμη ανέφελο ουρανό. Αφήνω το τηλέφωνό μου να δονείται στην τσέπη μου και παρατηρώ τις σκιές των κλαδιών να απλώνονται προσπαθώντας να φτάσουν σ' εκείνο το μακρινό γαλάζιο όπου αιωρείται, παχαινόνας, ένα ίχνος συμπίκνωσης. Οι σειρήνες, ο θόρυβος της κυκλοφορίας και ο ήχος των ραδιοφώνων που φτάνουν από τις λεωφόρους είναι σαν μνήμες από σειρήνες, θορύβους της κυκλοφορίας και ήχους ραδιοφώνων. Πίσω από τα παράθυρα άλλων διαμερισμάτων ανάβουν τηλεοράσεις, αλλά κανείς δεν μπαίνει στον κόπο να τραβήξει τις κουρτίνες. Αρχίζω να νιώθω για άλλη μια φορά ότι οι γραμμές που έχουν περιχαράκώσει τη ζωή μου – ανάμεσα στο παρελθόν και στο παρόν, στο έξω και στο μέσα – τρεμοσβήνουν. Ότι μπορεί κι εγώ κάποια στιγμή να παραδοθώ στη λύτρωση.

Στο κάτω κάτω, δεν υπάρχει τίποτα σ' αυτό το προαύλιο που να μην υπήρχε και το 1977· ίσως να μη βρίσκομαι σ' αυτήν εδώ τη χρονιά, αλλά σ' εκείνη, και ό,τι ακολουθεί να μην έχει έρθει ακόμα. Ίσως μια μολότοφ

νά διαγράφει την τροχιά της μέσα στο σκοτάδι, ίσως ένας δημοσιογράφος κάποιου περιοδικού να τρέχει μέσα σ' ένα νεκροταφείο· ίσως η κόρη του πυροτεχνουργού να παραμένει καθισμένη σε ένα παγκάκι σκεπασμένο από το χιόνι, σε μοναχική επιφυλακή. Γιατί, αν τα τεκμήρια δείχνουν κάτι, αυτό είναι ότι δεν υπάρχει μία, μοναδική και ενιαία, πόλη. Ή, αν υπάρχει, είναι το άθροισμα χιλιάδων παραλλαγών, που συναγωνίζονται όλες για την ίδια θέση. Αυτό μπορεί να είναι και ευσεβής πόθος· πάντως δεν μπορώ παρά να φαντάζομαι πως τα σημεία επαφής ανάμεσα σ' αυτό το μέρος και στη δική μου χαμένη πόλη δεν γιατρεύτηκαν εντελώς, άφησαν τις ουλές που με πονάνε κάθε φορά που σηκώνω το κεφάλι μου ακολουθώντας με το βλέμμα τις εξόδους κινδύνου προς το γαλάζιο τετράγωνο ελευθερίας από πάνω. Κι εσύ εκεί έξω: μήπως δεν είσαι κατά κάποιο τρόπο εδώ μαζί μου; Θέλω να πω, υπάρχει άνθρωπος που να μην εξακολουθεί να ονειρεύεται έναν κόσμο διαφορετικό απ' αυτόν; Υπάρχει κανείς ανάμεσά μας – αν κάτι τέτοιο σημαίνει να αφήνεις την τρέλα, το μυστήριο, την παντελώς άχρηστη ομορφιά των κάποτε πιθανών εκατομμυρίων εκδοχών της Νέας Υόρκης – που να είναι έτοιμος ακόμη και τώρα να εγκαταλείψει την ελπίδα;

ΒΙΒΛΙΟ Α΄

ΕΧΟΥΜΕ ΓΝΩΡΙΣΕΙ ΤΟΝ ΕΧΘΡΟ,
ΚΑΙ ΕΙΜΑΣΤΕ ΕΜΕΙΣ

[ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1976 - ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1977]

*Η ζωή στο μελίτσι τσαλάκωσε τη νύχτα μου·
το φιλί του θανάτου, την αγκαλιά της ζωής.*

TELEVISION
«Marquee Moon»

ΕΝΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΟ ΔΕΝΤΡΟ ανέβαινε την 11η Λεωφόρο. Ή, μάλλον, προσπαθούσε να την ανέβει· έχοντας μπλεχτεί σε ένα καρότσι σουπερμάρκετ που είχε παρατήσει κάποιος στη διάβαση, έτρεμε, τριβόταν και κυμάτιζε, έτοιμο να πάρει φωτιά. Ή, τουλάχιστον, έτσι φαινόταν στον Μέρσερ Γκούντμαν καθώς πάσχιζε να σώσει το φύλλωμα και τα κλαδιά του δέντρου από το στραπατσαρισμένο πλέγμα του καροτσιού. Τα πάντα εκείνη την εποχή ήταν έτοιμα να πάρουν φωτιά. Στην άλλη πλευρά του δρόμου μαύρα σημάδια έστιζαν την εξέδρα φόρτωσης όπου οι φρενοβλαβείς τής περιοχής άναβαν φωτιές τη νύχτα. Οι πόρνες που λιάζονταν εκεί τη μέρα τους κοιτούσαν μέσα από φτηνιάρικα γυαλιά ηλίου και για μια στιγμή ο Μέρσερ είδε καθαρά τι θέαμα παρουσίαζε: ένας μαύρος με κοτλέ κοστούμι και γυαλιά, που προσπαθούσε να προχωρήσει πωπατώντας, ενώ από την άλλη άκρη του δέντρου ένας λευκός με το μαλλί να πετάει και με δερμάτινο μπουφάν μοτοσυκλέτας προσπαθούσε να σπρώξει τον κορμό προς τα εμπρός και να διώξει το καρότσι. Τότε το φανάρι από κόκκινο έγινε πράσινο για τους πεζούς και, σαν από θαύμα, με κάποιο συνδυασμό σπρώξε-τράβα, ελευθερώθηκαν.

«Το ξέρω ότι ενοχλείσαι», είπε ο Μέρσερ, «αλλά δεν θα μπορούσες να μη δείχνεις τόσο έντονα τη δυσοφορία σου;»

«Έκανα κάτι τέτοιο;» ρώτησε ο Γουίλιαμ.

«Σε κοιτάνε περίεργα».

Ως φίλοι, ακόμη και γείτονες, ήταν αναπάντεχο ζευγάρι, και ίσως αυτός να ήταν ο λόγος που ο τύπος από τους προσκόπους που πουλούσε χριστουγεννιάτικα δέντρα δίπλα στην είσοδο της σήραγγας Λίνκολν είχε διατάσει να αγγίξει τα λεφτά τους. Αυτός ήταν επίσης ο λόγος που ο Μέρσερ δεν θα μπορούσε να καλέσει ποτέ τον Γουίλιαμ στο σπίτι του να γνωρίσει τους δικούς του – κι αυτός ήταν ο λόγος που αναγκάζονταν να γιορτάσουν τα Χριστούγεννα μόνοι τους. Το καταλάβαινες με το που τους έβλεπες, τον

στρουμπουλό σκουρόχρωμο αστό και το νευρικό χλομό πανκίο: τι άλλο θα μπορούσε να έχει ενώσει αυτούς τους δυο, εκτός από τη μεταφυσική δύναμη του σεξ;

Ο Γουίλιαμ είχε διαλέξει το μεγαλύτερο δέντρο απ' όσα είχαν απομείνει. Ο Μέρσερ τον είχε παροτρύνει να αναλογιστεί την ήδη σοβαρή έλλειψη χώρου στο διαμέρισμα, αλλά αυτός ήταν ο τρόπος που είχε βρει ο Γουίλιαμ για να τιμωρήσει τον Μέρσερ που ήθελε δέντρο. Είχε βγάλει δύο δεκαδό- λαρα από το μασούρι που κρατούσε στην τσέπη του και είχε αναγγείλει σαρδόνια, και αρκετά δυνατά ώστε να τον ακούσει ο τύπος που πουλούσε τα δέντρα: *Θα σου το πιάσω εγώ από πίσω*. Αργότερα, ανάμεσα σε αγιστές ανάσες, πρόσθεσε: «Ξέρεις... ο Χριστός θα μας έριχνε και τους δυο στα καζάνια της κόλασης. Το λέει... κάπου στο Λευιτικό, νομίζω. Δεν βλέπω τι νόημα έχει ένας Μεσσίας που σε στέλνει στην κόλαση». Λάθος Διαθήκη, θα μπορούσε να είχε αντιτείνει ο Μέρσερ, άλλωστε δεν έχουμε αμαρτήσει μαζί εδώ και βδομάδες, αλλά ήταν πολύ σημαντικό να μην τοιμήσει το δόλωμα. Ο αρχηγός των προσκόπων ήταν μόλις εκατό μέτρα πιο πίσω, στην άλλη άκρη ενός μονοπατιού από ελατοβελόνες.

Σιγά σιγά τα οικοδομικά τετράγωνα άδειασαν από κόσμο. Το Χελς Κί- τσεν εκείνη την ώρα ήταν μόνο οικόπεδα με μπάζα και καμένα αυτοκίνητα και, πού και πού, έβρισκες και κανέναν τύπο πρόθυμο να σου καθαρίσει τα τζάμια. Ήταν λες και είχε σκάσει βόμβα, αφήνοντας πίσω της μόνο από- βλητους της κοινωνίας, κάτι που θα πρέπει να αποτελούσε το κύριο προσόν της γειτονιάς για τον Γουίλιαμ Χάμιλτον-Σουίνι γύρω στα τέλη της δεκα- ετίας του '60. Εδώ που τα λέμε, όντως είχε σκάσει βόμβα, μερικά χρόνια πριν συγκατοικήσει μαζί του ο Μέρσερ. Μια ομάδα με ένα από εκείνα τα δυσπρόφερτα ακρωνύμια που ποτέ δεν θυμόταν είχε ανατινάξει ένα φορ- τηγό έξω από το τελευταίο ανοιχτό εργοστάσιο, ανοίγοντας έτσι το δρόμο για περισσότερες σαραβαλιασμένες κατοικίες. Το δικό τους κτίριο, σε μια προηγούμενη ζωή, παρασκεύαζε καραμέλες Knickerbocker. Κατά κάποιο τρόπο ελάχιστα πράγματα είχαν αλλάξει: η μετατροπή της χρήσης από εμπορική σε οικιστική ήταν τσαπατσουλίκη, μάλλον παράνομη, και είχε αφήσει μια σκόνη από βιομηχανικά κατάλοιπα σφηνωμένη ανάμεσα στις σανίδες του δαπέδου. Όσο κι αν έτριβες, παρέμενε μια μυρωδιά μέντας, που σε μπούκωνε.

Καθώς ο ανεγκυστήρας φορτίων ήταν πάλι, ή ακόμα, χαλασμένος, τους πήρε μισή ώρα να ανεβάσουν το δέντρο πέντε ορόφους. Το μπουφάν τού Γουίλιαμ γέμισε υγρά από το δέντρο. Οι καμβάδες του είχαν μεταφερθεί στο στούντιό του στο Μπρονξ αλλά, για κάποιο λόγο, ο μοναδικός διαθέ-

σιμος χώρος για το δέντρο ήταν μπροστά στο παράθυρο του καθιστικού τους, όπου τα κλαδιά έκρυβαν τον ήλιο. Ο Μέρσερ, που περίμενε κάτι τέτοιο, είχε φέρει προμήθειες για να ελαφρύνει την ατμόσφαιρα: φώτα για να στερεώσουν στους τοίχους, ποδιά για το κάτω μέρος του δέντρου και ένα κιβώτιο με έγκνογκ χωρίς αλκοόλ. Τα αράδιασε όλα πάνω στον πάγκο, αλλά ο Γουίλιαμ καθόταν κατσουφιασμένος στον καναπέ και έτρωγε μαλακές καραμέλες από ένα μπολ ενώ η γάτα του, η Έρθα Κ., ήταν καθισμένη αυτάρεσκα στο στήθος του.

«Τουλάχιστον δεν αγόρασες φάτνη», είπε.

Αυτό πόνεσε κάπως, γιατί εκείνη τη στιγμή ο Μέρσερ έψαχνε κάτω από το νεροχύτη για να βρει τις φηγούρες των τριών μάγων που είχε βάλει η μητέρα του στο πακέτο με τα φαγητά που του είχε στείλει.

Αντί γι' αυτές όμως, βρήκε τη στοιβία της αλληλογραφίας, που ήταν σίγουρος ότι την είχε αφήσει πάνω στο καλοριφέρ το πρωί, για να φαίνεται. Συνήθως ο Μέρσερ δεν θα έκανε κάτι τέτοιο – μόλις έβλεπε μια τριχόμπαλα της Έρθα έπιανε αμέσως το φαράσι –, αλλά ένας συγκεκριμένος φάκελος παρέμενε κλειστός μια ολόκληρη βδομάδα ανάμεσα στη δεύτερη και στην τρίτη ειδοποίηση από την Οικογένεια Πιστωτικών Καρτών Americard, αυτό κι αν ήταν πλεονασμός, και έλπιζε ότι έτσι ο Γουίλιαμ θα έπαιρνε επιτέλους είδηση την ύπαρξή του. Διευθέτησε πάλι τη στοιβία ώστε ο συγκεκριμένος φάκελος να είναι πρώτος. Την άφησε ξανά πάνω στο καλοριφέρ. Ο εραστής του όμως είχε σηκωθεί για να ρίξει έγκνογκ πάνω στη μάζα από πράσινες μαλακές καραμελίτσες που είχε στο μπολ του, λες και ήταν κανένα φουτουριστικό προϊόν δημητριακών.

«Το πρωινό των πρωταθλητών», είπε.

ΤΟ ΘΕΜΑ ΗΤΑΝ ότι ο Γουίλιαμ είχε ταλέντο να μην προσέχει αυτό που δεν ήθελε να προσέξει. Άλλο ένα πρόχειρο παράδειγμα: εκείνη τη μέρα, παραμονή Χριστουγέννων του 1976, ήταν η επέτειος των δεκαοχτώ μηνών από την άφιξη του Μέρσερ στη Νέα Υόρκη από τη μικρή κωμόπολη Αλτάνα της Τζόρτζια. *Α, την ξέρω την Ατλάντα*, τον διαβεβαίωναν όλοι με χαρωπή συγκατάβαση. *Όχι*, τους διόρθωνε, *Αλ-τά-να*, αλλά κάποια στιγμή σταμάτησε να ασχολείται. Η απλότητα ήταν πιο εύκολη από την ακρίβεια. Στην Αλτάνα όλοι ήξεραν ότι είχε πάει στο Βορρά για να διδάξει αγγλικά δεύτερου έτους στο γυμνάσιο θηλέων Γουένσεσλας-Μόκινμπερντ στο Γκρίνουιτς Βίλατζ. Πίσω απ' αυτό βέβαια υπήρχε η διακαής φιλοδοξία του να γράψει το Μεγάλο Αμερικανικό Μυθιστόρημα (φιλοδοξία που ακόμα έκαιγε, αλλά

για διαφορετικούς λόγους). Και πίσω απ' *αυτό...* ε, ο απλούστερος τρόπος να το πει κανείς ήταν ότι είχε γνωρίσει κάποιον.

Ο έρωτας, όπως τον αντιλαμβάνοταν έκτοτε ο Μέρσερ, εμπειρείχε τεράστια βαρυτικά πεδία καθήκοντος και αποδοκιμασίας, που επιδρούσαν στα εμπλεκόμενα μέρη μετατρέποντας ακόμη και μια απλή κουβέντα σε σφοδρή πάλη για ανάσα. Ήταν με έναν άνθρωπο που δεν απαντούσε στα τηλεφωνήματά του βδομάδες ολόκληρες, χωρίς να νιώθει την παραμικρή ανάγκη να ζητήσει συγγνώμη. Έναν λευκό που σουλατσάρizε με άνεση στην 125η Οδό, λες και του ανήκε. Έναν τριαντατριάχρονο που κοιμόταν μέχρι τις τρεις το μεσημέρι, ακόμη κι όταν άρχισαν να μένουν μαζί. Η αφοσίωση με την οποία ο Γουίλιαμ έκανε ό,τι ήθελε, όποτε ήθελε, στην αρχή του είχε φανεί σαν αποκάλυψη. Ξαφνικά του ήταν δυνατόν να διαχωρίσει την αγάπη από την αίσθηση ότι χρωστάς *χάρη*.

Πιο πρόσφατα ωστόσο είχε αρχίσει να του φαίνεται πως το τίμημα της απελευθέρωσης ήταν μια άρνηση να κοιτάξει πίσω. Ο Γουίλιαμ μιλούσε με εξαιρετικά ασαφή τρόπο για τη ζωή του προ Μέρσερ: για την περίοδο της εξάρτησής του από την ηρωίνη στις αρχές της δεκαετίας του '70, η οποία του είχε αφήσει μια ακόρεστη επιθυμία για γλυκό· για τις στοίβες από πίνακες που δεν ήθελε να δείξει ούτε στον Μέρσερ ούτε σε οποιονδήποτε πιθανό αγοραστή· για το διαλυμένο ροκ συγκρότημα του οποίου το όνομα, *Ex Post Facto*, είχε γράψει με λιωμένο μέταλλο από μια συρμάτινη κρεμάστρα στην πλάτη του δερμάτινου μπουφάν του. Όσο για την οικογένειά του; Απόλυτη σιωπή. Για πολύ καιρό ο Μέρσερ δεν είχε πάρει χαμπάρι ότι ο Γουίλιαμ ανήκε σ' *εκείνους* τους Χάμιλτον-Σουίνι – σαν να γνώριζες τον Φρανκ Τεκούμεσε Σέρμαν και να μη σκεφτόσουν να ρωτήσεις αν είχε καμιά συγγένεια με τον στρατηγό Σέρμαν. Ο Γουίλιαμ πάντα πάγωνε όταν μιλούσε κανείς μπροστά του για την εταιρία Χάμιλτον-Σουίνι, λες και είχε βρει νύχι στη σούπα του και προσπαθούσε να το βγάλει χωρίς να ανησυχήσει τους συνδαιτυμόνες του. Ο Μέρσερ έλεγε στον εαυτό του ότι τα αισθήματά του δεν θα άλλαζαν στο ελάχιστο αν ο Γουίλιαμ λεγόταν Σμιθ ή Ντινκελφέλντερ. Παρ' όλα αυτά, ήταν δύσκολο να μη νιώθει περιέργεια.

Αυτά, πριν από τη διαθρησκευτική γιορτή του δημοτικού σχολείου νωρίτερα τον ίδιο μήνα, στην οποία ο υπεύθυνος των μαθητικών δραστηριοτήτων απαίτησε την παρουσία όλων των καθηγητών. Ύστερα από σαράντα λεπτά, και ενώ ο Μέρσερ προσπαθούσε να περάσει την ώρα του διαβάζοντας και ξαναδιαβάζοντας το πρόγραμμα με τον ατέλειωτο κατάλογο των συμμετεχόντων, ένα όνομα του τράβηξε την προσοχή. Πέρασε το δάχτυλό του πάνω από τα τυπωμένα γράμματα μέσα στο αδύναμο φως της αίθουσας

εκδηλώσεων: Κέιτ Χάμιλτον-Σουίνι Λαμπλάιτερ (Παιδική χορωδία). Συνήθως είχε επαφές μόνο με το προσωπικό του γυμνασίου – στα είκοσι τέσσερά του ήταν ο νεότερος δάσκαλος εκεί, και μάλιστα ο μοναδικός Αφροαμερικανός, και τα μικρότερα παιδιά τον έβλεπαν σαν καλοντυμένο επιστάτη –, αλλά στο τέλος της παράστασης έψαξε να βρει μια συνάδελφό του που δίδασκε στο νηπιαγωγείο. Του έδειξε ένα τσούρμο νεράιδες διαφόρων θρησκευτικών παραδόσεων κοντά στην είσοδο της σκηνής. Κατά τα φαινόμενα η «Κέιτ» ήταν μια από εκείνες. Δηλαδή, μια από τις μαθήτρές της.

«Μήπως κατά τύχη ξέρεις αν υπάρχει κανένας Γουίλιαμ στην οικογένειά της;»

«Εννοείς τον αδελφό της, τον Γουίλ; Πηγαίνει στην πέμπτη ή στην έκτη τάξη, νομίζω, σε κάποιο προαστιακό σχολείο. Είναι μικτό, δεν ξέρω γιατί δεν στέλνουν και την Κέιτ εκεί». Η συνάδελφος φάνηκε να συγκρατείται ξαφνικά: «Γιατί ρωτάς;»

«Α, έτσι», είπε και έκανε μεταβολή για να φύγει. Ήταν ακριβώς όπως το είχε φανταστεί: ένα λάθος, μια σύμπτωση, που ήδη έκανε τα πάντα για να την ξεχάσει.

Όμως, ο Φόκνερ ήταν αυτός που είπε: το παρελθόν δεν έχει καν παρέλθει; Την τελευταία εβδομάδα, την τελευταία μέρα του εξαμήνου, όταν και η τελευταία βραδυκίνητη υπότροφος παρέδωσε το τελευταίο γραπτό των τελικών εξετάσεων, μια λευκή γυναίκα, που έμοιαζε ταραγμένη, εμφανίστηκε στην πόρτα της τάξης. Είχε την ελκυστικότητα της νεαρής μητέρας – η φούστα της μάλλον κόστιζε όσο ολόκληρη η γκαρνταρόμπα του Μέρσερ –, αλλά δεν έκανε μόνο αυτό οικεία τη μορφή της. Υπήρχε και κάτι άλλο, που ο Μέρσερ δεν μπορούσε να το προσδιορίσει:

«Μπορώ να σας βοηθήσω;»

Εκείνη κοίταξε το χαρτί που κρατούσε και μετά το όνομά του στην πόρτα:

«Ο κύριος Γκούντμαν;»

«Ο ίδιος».

Ή μήπως *αντοπροσώπως*; Δύσκολο να πεις ποιο είναι πιο σωστό. Σταύρωσε τα χέρια του πάνω στο γραφείο και προσπάθησε να δείχνει όσο το δυνατόν πιο άκακος, όπως έκανε συνήθως όταν είχε απέναντί του κάποια μητέρα.

«Δεν ξέρω πώς να το χειριστώ με λεπτότητα. Η Κέιτ Λαμπλάιτερ είναι κόρη μου. Η δασκάλα της μου είπε ότι τη ρωτήσατε σχετικά μετά την παράσταση την περασμένη εβδομάδα».

«Ω Θεέ μου», κοκκίνισε. «Είχε γίνει κάποιο μπέρδεμα. Όμως, σας ζητώ συγγνώμη αν...»

Και τότε το πρόσεξε: το τριγωνικό πιγούνι, τα μεγάλα γαλάζια μάτια. Θα μπορούσε να είναι μια θηλυκή εκδοχή του Γουίλιαμ, μόνο που τα μαλλιά της ήταν καστανοκόκκινα, αντί μαύρα, και πιασμένα σε έναν απλό κότσο. Και, βέβαια, ήταν ντυμένη κομψά.

«Ρωτούσατε για τον θείο της Κέιτ, νομίζω, που δώσαμε το όνομά του στον αδελφό της. Όχι ότι θα το ήξερε αυτό, αφού δεν τον έχει γνωρίσει. Τον αδελφό μου, εννοώ. Τον Γουίλιαμ Χάμιλτον-Σουίνι». Το χέρι που έτεινε προς το μέρος του ήταν σταθερό, σε αντίθεση με τη φωνή της: «Εγώ είμαι η Ρέιγκαν».

Προσοχή, σκέφτηκε ο Μέρσερ. Στο Μόκινμπερντ το χρωμόσωμα Υ αποτελούσε ήδη μειονέκτημα, όπως και το γεγονός ότι ήταν μαύρος, άσχετα με το τι του είχαν πει όταν τον είχαν προσλάβει. Πλέοντας ανάμεσα στη Σκύλλα του «υπερβολικά» και στη Χάρυβδη του «όχι αρκετά», είχε καταβάλει μεγάλη προσπάθεια ώστε να προβάλλει μια σεμνή ασεξουαλικότητα. Οι συνάδελφοί του είχαν την εντύπωση πως ζούσε με μόνη του συντροφιά τα βιβλία. Παρ' όλα αυτά, απολάμβανε το όνομά της στο στόμα του:

«Ρέιγκαν».

«Μπορώ να ρωτήσω τι είδους ενδιαφέρον έχετε για τον αδελφό μου; Δεν πιστεύω να σας χρωστάει χρήματα;»

«Προς Θεού, όχι. Τίποτα τέτοιο. Είναι... φίλος μου. Δεν ήξερα πως έχει αδελφή».

«Δεν μιλάμε ιδιαίτερα. Έχουμε χρόνια να μιλήσουμε. Μάλιστα, δεν έχω ιδέα πού βρίσκεται. Δεν μου αρέσει να γίνομαι βάρος, αλλά θα μπορούσα να σας αφήσω αυτό εδώ;»

Πλησίασε για να αφήσει κάτι στην έδρα και, τη στιγμή που οπισθοχωρούσε, τον διαπέρασε ένας μικρός πόνος. Μέσα στη μεγάλη σιωπηλή θάλασσα του παρελθόντος του Γουίλιαμ είχε εμφανιστεί ένα κατάρτι, μόνο και μόνο για να ορτσάρει πάλι προς τον ορίζοντα.

Για στάσου, σκέφτηκε:

«Εδώ που τα λέμε, έλεγα να πάω στην αίθουσα αναμονής να πάρω λίγο καφέ. Να φέρω και για σας;»

Η ταραχή, ή η θλίψη, παρέμενε στο πρόσωπό της, αόριστη αλλά διάχυτη. Ήταν πραγματικά εντυπωσιακή γυναίκα, αν και μάλλον λεπτή. Οι περισσότεροι ενήλικες, όταν ήταν λυπημένοι, έμοιαζε να κλείνονται στον εαυτό τους και φαίνονταν γερασμένοι και άχαροι· ίσως να επρόκειτο για κάποιο μηχανισμό προσαρμογής, που θα οδηγούσε στην ανάπτυξη μιας κυρίαρχης φυλής συναισθηματικά άτρωτων ανθρωποειδών αλλά, αν ήταν έτσι, τότε το συγκεκριμένο γονίδιο είχε προσπεράσει τους Χάμιλτον-Σουίνι.

«Δεν μπορώ», του είπε τελικά. «Πρέπει να πάω τα παιδιά μου στο σπίτι του πατέρα τους». Έδειξε το φάκελο: «Αν μπορούσατε, αν δείτε τον Γουίλιαμ πριν από την πρωτοχρονιά, δώστε του αυτό και πείτε του... πείτε του ότι τον χρειάζομαι εκεί φέτος».

«Τον χρειάζεστε πού; Με συγχωρείτε. Προφανώς δεν είναι δική μου δουλειά».

«Χάρηκα που σας γνώρισα, κύριε Γκούντμαν». Σταμάτησε στην πόρτα: «Και μην ανησυχείτε για τις περιστάσεις. Απλώς χαίρομαι που ξέρω ότι έχει κάποιον».

Πριν προλάβει να τη ρωτήσει τι εννοούσε, εκείνη είχε φύγει. Βγήκε στο διάδρομο και την κοίταξε που απομακρυνόταν, με τα τακούνια της να ηχούν ανάμεσα στα τετράγωνα φωτός πάνω στα πλακάκια. Μετά κοίταξε τον σφραγισμένο φάκελο στα χέρια του. Δεν υπήρχε ταχυδρομική σφραγίδα, μόνο μια κηλίδα διορθωτικού υγρού εκεί που θα έπρεπε να υπάρχει η διεύθυνση και η βιαστική καλλιγραφία που έλεγε: *Γουίλιαμ Χάμιλτον-Σουίνι ο Τρίτος*. Δεν ήξερε ότι υπήρχε και αριθμός διαδοχής στο όνομά του.

ΕΥΠΝΗΣΕ ΤΟ ΠΡΩΙ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ με ένα αίσθημα ενοχής. Λίγο παραπάνω ύπνος ίσως να είχε βοηθήσει, αλλά τα τόσα χρόνια παβλοφικού τελετουργικού καθιστούσαν κάτι τέτοιο αδύνατον. Η μητέρα τους πήγαινε στις κρεβατοκάμαρές τους όσο ήταν ακόμα σκοτάδι και έριχνε κάλτσες παραγεμισμένες με πορτοκάλια από τη Φλόριντα και μπιχλιμπίδια από το ψιλικατζίδικο μπροστά στο κρεβάτι του και στο κρεβάτι του Κ.Λ. – και μετά παρίστανε την έκπληκτη όταν οι γιοι της ξυπνούσαν. Τώρα, που είχε θεωρητικά μεγαλώσει, δεν υπήρχαν κάλτσες και ήταν ξαπλωμένος δίπλα στον εραστή του, που ροχάλιζε τόση ώρα που του φαινόταν αιώνας, παρατηρώντας το φως να προχωρά πάνω στις γυψοσανίδες του τοίχου. Ο Γουίλιαμ τις είχε καρφώσει βιαστικά, ώστε να σχηματίσει μια γωνιά για ύπνο μέσα στον ενιαίο χώρο, και ποτέ δεν είχε καθίσει να τις βάλει. Πέρα από το στρώμα, τα μόνα πράγματα που θύμιζαν κανονικό σπίτι ήταν μια ημιτελής αυτοπροσωπογραφία και ένας ολόσωμος καθρέφτης, γυρισμένος στο πλάι ώστε να είναι παράλληλος με το κρεβάτι. Μερικές φορές, και αυτό του προκαλούσε αμηχανία, έπιανε τον Γουίλιαμ να κοιτάζει στον καθρέφτη κατά τη διάρκεια της ερωτικής πράξης, αλλά ήταν ένα από τα πράγματα για τα οποία ο Μέρσερ ήξερε ότι δεν έπρεπε να κάνει ερωτήσεις. Γιατί δεν μπορούσε να σεβαστεί αυτούς τους θύλακες σιωπής; Αντίθετα, ένιωθε να τον ελκύουν ολόενα και περισσότερο, ώσπου, για να προστατέψει τα μυστικά τού

Γουίλιαμ, άρχισε εξ ανάγκης να κρατά κι εκείνος μυστικά. Το νόημα των Χριστουγέννων ωστόσο ήταν σίγουρα να πάψουν η απόρριψη και η μελαγχολία. Η θερμοκρασία έπεφτε σταθερά και το πιο ανθεκτικό πανωφόρι που διέθετε ο Γουίλιαμ ήταν το μπουφάν με το Ex Post Facto στην πλάτη, οπότε ο Μέρσερ είχε αποφασίσει να του χαρίσει ένα μοντγκόμερι, ένα κέλυφος ζεστασιάς που θα τον περιέβαλλε όπου κι αν πήγαινε. Είχε βάλει στην άκρη πενήντα δολάρια από καθέναν από τους τελευταίους πέντε μισθούς του και είχε πάει στο Bloomingdale's φορώντας ακόμα τη στολή διδασκαλίας, όπως την αποκαλούσε ο Γουίλιαμ – γραβάτα, μπλείζερ, μπαλώματα στους αγκώνες –, αλλά φαίνεται πως αυτό δεν ήταν αρκετό για να πείσει τους πωλητές ότι ήταν πραγματικός πελάτης. Ένας άντρας της ασφάλειας του καταστήματος μάλιστα, με ποντικίσιο μουστάκι, τον ακολούθησε από τα πανωφόρια στα αντρικά ρούχα κι από εκεί στα κοστούμια. Αυτό όμως μπορεί να ήταν έργο της Θείας Πρόνοιας· αλλιώς ο Μέρσερ μπορεί να μην είχε ανακαλύψει το παλτό Τσόστερφιλντ. Ήταν πανέμορφο, ανοιχτό καφέ, λες και το είχαν υφάνει με τρίχα από γατάκια. Τέσσερα κουμπιά και τρεις εσωτερικές τσέπες, για πινέλα, πένες και μπλοκ σχεδίου. Ο γιακάς, η ζώνη και το κυρίως μέρος ήταν σε τρεις διαφορετικές αποχρώσεις μαλλιού. Ήταν αρκετά φανταχτερό ώστε να το φορέσει ο Γουίλιαμ, και κολασμένα ζεστό. Επίσης, ήταν πολύ πάνω απ' ό,τι άντεχε οικονομικά ο Μέρσερ, αλλά ένα πνεύμα εκστατικής εξέγερσης, ή ίσως εξεγερτικής έκστασης, τον οδήγησε στο ταμείο και από εκεί στον πάγκο συσκευασίας δώρων, όπου το φάσκιωσαν με χαρτί διακοσμημένο με πλήθος χρυσαφένια Β. Επί μιάμιση βδομάδα ήταν κρυμμένο κάτω από τον καναπέ. Μην μπορώντας να περιμένει άλλο, ο Μέρσερ προσποιήθηκε πως τον έπιασε βήχας και σε λίγο ο Γουίλιαμ σηκώθηκε.

Αφού έφτιαξε καφέ και έβαλε στην πρίζα τα φωτάκια του δέντρου, ο Μέρσερ έβαλε το κουτί στα πόδια του Γουίλιαμ.

«Χριστέ μου, βαρύ είναι».

Ο Μέρσερ σκούπισε ένα χνούδι:

«Άνοιξέ το».

Παρακολούθησε με προσοχή τον Γουίλιαμ καθώς το καπάκι άνοιγε δημιουργώντας υσοπείση και το τσιγαρόχαρτο από κάτω παραμέριζε με ένα τρίξιμο.

«Ένα παλτό», ο Γουίλιαμ προσπάθησε να βάλει θαυμαστικό στη φράση του, αλλά όλοι ξέρουν ότι δηλώνεις το όνομα ενός δώρου μόνο όταν νιώθεις απογοήτευση.

«Δοκίμασέ το».

«Πάνω απ' τη ρόμπα μου;»

«Θα χρειαστεί να το κάνεις, αργά ή γρήγορα».

Μόνο τότε άρχισε να λέει τα σωστά πράγματα ο Γουίλιαμ: ότι είχε ανάγκη από ένα παλτό, ότι ήταν πολύ ωραίο. Χάθηκε στη γωνιά που είχαν για κρεβατοκάμαρα και έμεινε εκεί πάρα πολλή ώρα. Ο Μέρσερ τον άκουγε να κάνει στροφές μπροστά στον πλαγιασμένο καθρέφτη προσπαθώντας να αποφασίσει πώς του φαινόταν. Τελικά η κουρτίνα με τις χάντρες άνοιξε πάλι.

«Είναι πάρα πολύ ωραίο», είπε.

Αν μη τι άλλο, έδειχνε πάρα πολύ ωραίο. Με το γιακά σηκωμένο, κολάκευε τα λεπτά χαρακτηριστικά του, τη φυσική αριστοκρατικότητα των ζυγωματικών του.

«Σου αρέσει;»

«Το ιδανικό τεχνικολόρ παλτό», ο Γουίλιαμ μιμήθηκε μια σειρά κινήσεις χτυπώντας με τα χέρια τις τσέπες και κάνοντας στροφές για την κάμερα. «Νιώθω σαν να φοράω τζακούζι. Τώρα όμως είναι η σειρά σου, Μέρσερ».

Στην άλλη πλευρά του δωματίου τα λαμπιόνια αναβόσβηναν αχνά με φόντο το μεσημεριανό φως. Η ποδιά του δέντρου ήταν άδεια, αν εξαιρέσουμε τις γατότριχες και μερικές βελόνες. Ο Μέρσερ είχε ανοίξει το δώρο της μητέρας του το προηγούμενο βράδυ, ενώ της μιλούσε στο τηλέφωνο, και από τον τρόπο με τον οποίο είχαν γράψει τα ονόματά τους στο καρτελάκι κατάλαβε ότι ο Κ.Λ. και ο πατέρας του είχαν ξεχάσει, ή δεν ήθελαν, να στείλουν ξεχωριστά δώρα. Είχε προετοιμαστεί, ατσαλώνοντας τον εαυτό του, για την πιθανότητα να μην του έχει πάρει τίποτα ο Γουίλιαμ, μα να που εκείνος ερχόταν με επίσημο ύφος από τη γωνιά του ύπνου κρατώντας ένα πακέτο τυλιγμένο άτσαλα, μεθυσμένα, θα 'λεγε κανείς, με εφημερίδα.

«Ελπίζω να είσαι ευγενικός μαζί μου», είπε και το ακούμπησε στο πάτωμα.

Έτσι δεν ήταν πάντα μαζί του ο Μέρσερ; Μια μυρωδιά σαν λιπαντικό όπλων του ήρθε ξαφνικά στη μύτη όταν έσκισε το χαρτί και αποκάλυψε ένα πλέγμα παραταγμένων λευκών πλήκτρων: μια γραφομηχανή.

«Είναι ηλεκτρική. Τη βρήκα σε ένα ενεχυροδανειστήριο κάτω στο κέντρο. Είναι σαν καινούργια. Υποτίθεται πως είναι πολύ πιο γρήγορη».

«Δεν έπρεπε να το κάνεις αυτό», είπε ο Μέρσερ.

«Η άλλη που έχεις είναι σαράβαλο. Αν ήταν άλογο, θα το είχες σκοτώσει».

Όχι, πραγματικά δεν έπρεπε να το είχε κάνει αυτό. Ο Μέρσερ δεν είχε βρει ακόμα το κουράγιο να το πει στον Γουίλιαμ, αλλά η αργή πρόοδος στο εν προόδω έργο του – ή, μάλλον, η έλλειψή της – δεν οφειλόταν στον εξοπλισμό του, τουλάχιστον με τη συμβατική έννοια του όρου. Για να αποφύγει

περαιτέρω παραπειστικές κουβέντες, αγκάλιασε τον Γουίλιαμ. Η ζεστασιά του κορμιού του περνούσε ακόμη και μέσα από το πολυτελές παλτό. Μετά ο Γουίλιαμ μάλλον είδε την ώρα στο ρολόι του φούρνου:

«Σκατά. Σε πειράζει να ανοίξω την τηλεόραση;»

«Μη μου πεις ότι έχει αγώνα. Αφού είναι αργία».

«Το ήξερα ότι θα δείξεις κατανόηση».

Ο Μέρσερ προσπάθησε για μερικά λεπτά να καθίσει δίπλα του και να παρακολουθήσει το αγαπημένο σπορ του Γουίλιαμ, αλλά το να βλέπει αμερικανικό ποδόσφαιρο στην τηλεόραση του ήταν εξίσου αδιάφορο, και εξίσου ακατάληπτο από άποψη αφήγησης, με το να παρακολουθεί ένα τσίρκο ψύλλων, οπότε σηκώθηκε και πήγε στον μικρό χώρο που χρησιμοποιούσαν ως κουζίνα.

Ενώ το πλήθος ζητωκραύγαζε και οι διαφημιστές εκθειάζαν τις αρετές των ξυραφιών με λεπίδα διπλής όψης και τα κοχυλάκια με τυρί της Velveeta, ο Μέρσερ γλάσαρε το χοιρομέρι, έκοψε τις γλυκοπατάτες και άνοιξε το κρασί για να το αφήσει λίγο να αναπνεύσει. Ο ίδιος δεν έπινε – είχε δει τις συνέπειες στον εγκέφαλο του Κ.Λ. –, αλλά σκέφτηκε ότι λίγο Κιάντι ίσως να βοηθούσε ώστε να μπει ο Γουίλιαμ στο πνεύμα.

Η θερμότητα είχε συσσωρευτεί πάνω από τα δύο μάτια της γκαζιέρας. Πήγε να ανοίξει το παράθυρο, τρομάζοντας τα περιστέρια που είχαν κουρνιαώσει απέξω, πάνω στη ζαρντινιέρα, ή μάλλον στον τοιμεντόλιθο, με τα γυμνά λόγω του χειμώνα γεράνια. Έφυγαν πετώντας στα φαράγγια που σχηματίζονταν ανάμεσα στα παλιά εργοστάσια, πότε άφαντα μέσα στις οκιές, πότε ολοφώτεινα, σαν εκρήξεις. Όταν γύρισε και κοίταξε τον Γουίλιαμ, το παλτό ήταν ξανά στο κουτί του κάτω στο πάτωμα, δίπλα στον καναπέ, και η μεγάλη σακούλα με τις μαλακές καραμέλες ήταν σχεδόν άδεια. Ένιωσε όπως η μάνα του.

Κάθισαν μαζί στο ημίχρονο, με τα πιάτα να ισορροπούν στα γόνατά τους. Ο Μέρσερ είχε υποθέσει πως, εφόσον υπήρχε κενό στη δράση τού αγώνα, ο Γουίλιαμ θα έκλεινε την τηλεόραση, αλλά εκείνος ούτε καν τη χαμήλωσε και το βλέμμα του έμεινε καρφωμένο εκεί.

«Οι γλυκοπατάτες είναι εκπληκτικές», είπε. Μαζί με τη μουσική ρέγκε και τη Βραδιά Ερασιτεχνών στο θέατρο Αρσολο, η κουζίνα του αμερικανικού Νότου ήταν από τις εκλεκτικές συγγένειες του Γουίλιαμ με τη μαύρη κουλτούρα: «Μη με κοιτάς έτσι».

«Πώς δηλαδή;»

«Σαν να σου σκότωσα το κουτάβι. Συγγνώμη αν η σημερινή μέρα δεν ήταν όπως την είχες φανταστεί».